Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БҮРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БҮРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ. МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1985 оной гарана | № 81 (16904) | 1985 оной апрелиин 7, воокресени | Сэн 3 мүнгэн.

УРАН ЗОХЁОЛШО, ТЭМСЭЛШЭ, ПАТРИОТ

Латвиин ССР-эй арадай уран зохёолшо Вилис Лацис бэлигтэй бэрхэ, зориг түгэлдэр уран зохёолшо, дүлэтэ патриот-интернационалист гэжэ олон үндэһэ яһатадһаа бүридэдэг совет литературын түүхэдэ ороһон байгаа. Тэрэнэй түрэһөөр 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэ апрелиин 5-да Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо болобо.

Нүхэд В. И. Воротников, П. Н. Демичев, М. В. Зимянин, партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй, аха дүү литературануудай түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаа. Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. К. Пуго түрүүтэй Латвиин ССР-эй делегаци эндэ байлсаба.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь А. Б. Чаковский үдэшые нээгээ, Латвиин Компартиин ЦК-гай секретарь А. В. Горбунов элидхэл хэбэ.

Уран зохёолнуудые олоор бэшэхэһээ гадна, тэрэ гүрэнэй ба ниитын үрэ түгэс ажал ябуулдаг байгаа. Тэрэ Совет Латвиин правительствые толгойлһон, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ байһан, эб найрамдалай тала баримталагшадай конференциүүдтэ хабаадаһан юм.

Энэ үдэшэ Латвиин ССР-эй искусствын уран бэлигтэнэй ехэ концертээр дүүрэбэ.

(ТАСС).

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ үгтүүлэн

НЭГЭН ҺАНАЛТАЙГААР

Улаан-Удын авиационно заводто, мүн заводой бүхы цехүүдтэ субботнигые хүтэлбэрилхэ штабууд байгуулагдаа. Москва хотын түрүү предприятинуудай уряае заводой бэлэдхэлэй-хэбэй ба электросиловой цехүүдэй хүдэлмэришэд эгээн түрүүлэн дэмжээ.

Бэлэдхэлэй-хэбэй цехэйхид, нэгэ хүн шэнгеэр субботнигто гаража, үдэрэйнгөө даабариие 130 процент дүүргэхэбди гэжэ уялга абаба. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые түсэбэй ёһоор заһабарилдаг бүлэгэйхид алмагдаһан материал хэрэглэн, хүдэлжэ гараха юм. Хүдэлмэришэнэй мэргэжэлээр хүдэлжэ шадаха инженер, технигүүд энэ үдэр продукци үйлэдбэрилгэдэ хабаадаха. Нүгөөдүүлынь заводой газаахиие сэбэрлэхэ, болбосон түхэлтэй болгохо.

Электросиловой цехэйхид бүхы коллективээрээ алмагдаһан материал дээрэ хүдэлхэ. Тэдэнэр кабель тодходог, электродвигательнүүдые заһабарилдаг, үйлсэ шэмэглэхэдэ хэрэгтэй гирлянданүүдые, трансформаторнуудые, катушканүүдые бүтээхэ юм.

«Субботнигто — үндэр бүтээсэ, эрхим шанартай продукци» гэһэн уряа баримталагдаха. Гол продукциһаа гадуур заводто «Белка-4» түхэлэй угаалгын 350 машина, кухниин «Уют» гэһэн гарнитурай 10 комплект, угаалгын машинада хэрэгтэй 500 түхэригэй запчастьнууд, столо-

УРДЫНХИДАЛ ЭРХИМЛЭХЭ

2150 тонно ашаа зөөхэ, 65 хүн алмагдаһан түлишэ хэрэглэн хүдэлхэ, 1200 литр шэнгэн түлишэ алмаха, 26 мянган тонно-километр хэмжээнэй ашаан зөөгдэхэ —энэл даа Улаан-Удын ашаанай автотранспортна 3-дахи предприятиин хүдэлмэришэдэй субботнигой үдэр хэхэ хүдэлмэри. Эндэхи жолоошод, слесарьнүүд, механигүүд В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүгэдэ ажалай һайндэртэ бэлэдхэл урагшатай ябуулна.

Хэгдэхэ хүдэлмэриингөө хэмжээе тодорхойлходоо, хэды хүнэй хүдэлхые һайса хараадаа абаһан байна. Тодорхойлбол, энэ үдэр 677 хүн бүхы хүсэ шадабаряа, һанал зоригоо субботнигые үндэр бүтээсэтэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ зорюулха, патриотическа гүнээгы ехэ мэдэрэлтэйгээр ажалай һайндэртэ гараха юм. Мэргэжэл шадабари ехэтэй жолоошод энэ үдэр, урдынхидаал адли, шалгаран гарахань лабтай.

Манай корр.

ОЛОН МЯНГЫЕ ОРУУЛАХА

Улаан-Удын районой ажахынуудта коммунис субботнигой үдэр 21270 хүн хүдэлхэ юм. Колхоз, совхозуудта 15 мянган һургааг бэлэдхэгдэхэ, 180 тонно наг шэбхэ полидо гаргагдаха, 200 тонно һолоомон прессээр дарагдаха түсэбтэй.

Районой промышленна предприятинууд 400 тонно холимол тэжээл, 25 тонно кондитерска зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха, 250 кубометр модо бэлэдхэхэ, 3 трактор, тракторай табан, автомашинын хоёр двигатель заһабарилха байна.

Барилгашад 63 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ, районой транспортна предприятинууд 800 тонно ашаа зөөхэ юм.

Коммунис субботнигой фондодо 45,7 мянган түхэриг оруулагдаха.

А. БОЧЕЕВ,
КПСС-эй Улаан-Удын райкомой пропаганда болон агитацийн таһагые даагша.

КОМСОМОЛОЙ ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАБА

Соведүүдэй броной зохёохы залуу интеллигенци гүнзэгы удхатай зохёолнуудаа үетэн сасуутандаа зорюулдаг байна. Аха үетэнэй түлөөлэгшэдтэй хамта тэдэнэр манай түйлалтануудай түүхэбэшэгые байгуулна, социалис обществодо шухала удха шанартай асуудалнуудые шиндхэнэ, хүбүүд, басагадые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ арга олгоно.

Литература, искусство, журналистика болон архитектурын талаар 1984 оной Ленинскэ комсомолой шангуудые апрелиин 5-да ВЛКСМ-эй ЦК-да барюулха үедэ энээн тухай хэлэгдэһэн байгаа.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. Мишин суглараг шадые амаршалан үгэ хэлэхэдээ, зохёохы ажалдаа түрүүшын алхамуудые һаяхэжэ ябагшадта энэ үндэр дээдын шан барюулалга тэдэнэй бэлиг шадабарине хүндэлхэһөө гадна, эдиршүүлые хүмүүжүүлгэдэ, коммунис уг зорилгонуудай түлөө тэмсэлдэ комсомолой организацинуудта тэдэнэй туһаламжа үзүүлһые мэдэржэ байһан ушар болоно гэжэ тэмдэглээ.

Мэдээжэ хүгжэмшэд, гүйсэдхэгшэд, уран зохёолшод болон публицистнүүд, уран зураашад, мүн уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадагшад шагнагшадай дунда бии.

Хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай зохёохы холбоонуудай хүтэлбэрилэгшэд, совет соёлой ба искусствын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад тэдэнние халуунаар амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гай соёлой таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо З. П. Туманова Ленинскэ комсомолой шангуудые барюулалгада хабаадалсаа.

(ТАСС).

ХАНИНАРАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

СССР-тэ үнгэргэгдэжэ байһан аха дүү ороной соёлой үдэрнүүд Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикин уран һайханай интеллигенциин зохёохы холбоо барисаанай улам бэхижэжэ байлгын гэршэ жэшээ болобо. Энэ һайндэрэй программын үндэһөөр хүгжэмтэ искусствын ажал ябуулагшадай уулзалга апрелиин 5-да Москвада болоо.

СССР-эй арадай артист Т. Хренников, Будапештын консерваториин профессор Т. Шараи болон бусад үгэ хэлэхэдээ, арадуудай хоорондохи хани барисаан, үгээ ойлголсолгые бэхижүүлхэ талаар хүгжэм үндэр ехэ уг зорилготой юм гэжэ тэмдэглэбэд. Хоёр гүрэнэй композиторнууд болон гүйсэдхэгшэд үни холоһоо хойшо зохёохы холбоо барисаатай.

Зохёохы уулзалгада зорюулагдажа, Венгриин хүгжэмэй концерт композиторнуудай Бүхэсоюзна байшан соо болобо.

(ТАСС).

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУДТА

Армиин албанһаа табигдаад, ороной шэнэ барилгануудта хүдэлхэеэ ошохые хүсэгшэдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудаар сэрэгэй округуудай, бүлэг сэрэгүүдэй штабуудай ба политическэ управленинүүдэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн апрелиин 5-да Москвада болобо.

Албанһаа табигдаһан сэрэгшэдые арадай ажахын шухала барилганууда эльгээхэ талаар командирнуудай, политорганууда, штабуудай, зохихо министерствэнүүд болон албан зургаануудай партийна, комсомолой организацинуудай хүдэлмэрийн дүй дүршэл зүблөөн дээрэ согсологдоһон байгаа. Сэрэгэй алба хэжэ, бэеэ хатуужуулһан хүбүүд үндэр этигэл найдалыень нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулдаг, шэн габьяата ажалаараа социалис Эхэ оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсые арьбадхадаг байна гэжэ тэмдэглэгдэдэ.

(ТАСС).

ЭРИД ШИИДЭНХЭЙ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо зорюулжа, апрелиин 20-до Бүхэсоюзна коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн москвагайхидай үүсхэлые Хориин райондо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ байһан «Бурятцелинстрой» трестын 335-дахи ПМК-гай коллектив халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

Ажалай һайндэртэ тус колоннын коллективэй 165 хүн эдэбхитэйгээр хабаадаха байна. Тиихэдэ «улаан субботын» үдэр эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, 4,5 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхээр шиидэнхэй. Мүн 33 кубометр хирпиисэ ябталагдаха, 26 кубометр бетон шудхалаа хэгдэхээр, 60 дүрбэлжэн метр штукатуршэрдэлгын хүдэлмэри бүтээгдэхээр хараалагдана.

Колоннын түрүү бригаданууда нэгэн В. М. Куликовой хүтэлбэрилдэг коллектив «улаан субботын» үдэр үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые түйлахаар шиидэнхэй.

Э. ДАГБАЕВ.

Дэбжэлтэтэйгээр

Бэшүүрэй районой «Рассвет» колхозой колхознигууд, алба хаагшад, нютагай хүн зон В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр, ехэ дэбжэлтэтэйгээр хабаадахаар шиидэнхэй. Ажалай һайндэртэ дүн хамта 280 колхозник, нютагай һургуулиин 80 үхибүүд хабаадалсаха юм. Эдэнэр энэ үдэр бүхыдөө 3600 түхэригэй продукци үйлэдбэрилжэ, тэрэнэйнгээ 1500 түхэригыень табан жэлэй жасада оруулхаар хараална.

«Улаан субботын» үдэр ажахын малшад, механизаторнууд, таряашад, МТМ-гэй хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд нэгэн һаналтайгаар хүдэлжэ, 27 центнер һү һааха, 2,5 центнер мяха үйлэдбэрилхэ, 20 гектар газар уһалха, 100 гектар нуга сабшалан сэбэрлэхэ, 2000 һургаг бэлэдхэхэ, 10 кубометр шулуу суглуулха байна.

Л. БУДАЖАПОВА.

ЭРИД ШИИДЭНХЭЙ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо зорюулжа, апрелиин 20-до Бүхэсоюзна коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн москвагайхидай үүсхэлые Хориин райондо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ байһан «Бурятцелинстрой» трестын 335-дахи ПМК-гай коллектив халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

Ажалай һайндэртэ тус колоннын коллективэй 165 хүн эдэбхитэйгээр хабаадаха байна. Тиихэдэ «улаан субботын» үдэр эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, 4,5 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхээр шиидэнхэй. Мүн 33 кубометр хирпиисэ ябталагдаха, 26 кубометр бетон шудхалаа хэгдэхээр, 60 дүрбэлжэн метр штукатуршэрдэлгын хүдэлмэри бүтээгдэхээр хараалагдана.

Колоннын түрүү бригаданууда нэгэн В. М. Куликовой хүтэлбэрилдэг коллектив «улаан субботын» үдэр үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые түйлахаар шиидэнхэй.

Э. ДАГБАЕВ.

Жолоошон А. П. Разуваев түмэр замай Улаан-Удын отделениин Селенгинскын станцида хорин жэлэй саана хүдэлжэ эхилһэн юм. ЗИЛ-585 түхэлэй самосвал жолоододог энэ хүмнай оньһон техникэдээ онсо гамтайгаар хандадаг гэжэ алдаршанхай.

Коммунис ажалай ударник, жолоошон А. П. Разуваев «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальяар, Зүүн Сибириин түмэр замай управлениин, түмэр замай Улаан-Удын отделениин, КПСС-эй Кабанскын райкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байха юм. Һая тэрэ «Район соогоо мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, зон нүхэдөө баясуулба.

— Би эдэ үдэрнүүдтэ коммунис субботнигто бэлдэжэ байнаб. Тэрэ үдэр дахинаа машинынгаа жолоодо һуужа, түмэр замшадта тон шухала хэрэгтэй ашааень зөөхэ болохоб. Үндэр лэ үрэ дүн түйлаха зорилготойб, — гэжэ нүхэр Разуваев хоорэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. П. Разуваев.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

ТАРЯАШАДАЙ ХАБАРАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ОДИНЦОВО (Московско область). Москва шадарай ажахынуудта эрдэмтэдэй дурадхалаар газарай үрэжэл һайжаруулхын тула хүрьһэндэ избеосхо оруулагдана. Хараалагдаһан хэмэй хахад хүбинь эртэ хабартаа, үлөөшэ хубинь тарилгын урда тээ оруулагдаха юм.

Тиихэдээ Одинцовско районой КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ совхозой таряашадай дүй дүршэлые халан абанад. Нёдондо жэлдэ эндэ түрүү арга хэрэглэжэ эхилээд, үйлэдбэриин участок дээрэһээ гектарай 56 центнер обёос хуряаһан юм.

ЗЕЛЕНЧУКСК (Карачаево-Черкесэй автономито область). Зеленчукска районой «Путь к коммунизму» колхозһоо Иван Бутовай даадаг оньһожоруулагдамал звено ехэ амжалтануудые туйладаг юм. Хартаабха һуулгажа эхилһэн Карачаево-Черкесэй ажалшад тэрэнэй дүй дүршэлые халан абана. Тус коллектив жэлһээ жэлдэ гектар бүриһөө 250 ба тэрэннһээ дээшэ центнер хартаабха хуряадаг.

Хартаабха һуулгаха машинанууд, бусад оньһон түхеэрэлгэнүүд олоор бэлдэгдэнхэй. Энэнь эгээл таарамжатай болзорто — арбан хоногой туршада тарилга үнгэргэхэ арга колхоз, совхозуудта олгохо байна.

КОМСОМОЛАБАД (Сурхандарьинска область). Гагаринска районой «Правда» совхозһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутат К. Караханованай бригадын барайгар ургуулагшад тарилга эхилэнхэй. Тэдэнэр 400 гектарай туд бүриһөө 65 центнер ороохо суглуулхые хараална. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 5 центнеррээ ехэ.

Шэнэ газарта бүхы район дотор эдеэ хоолой үнэтэй сэнтэй ургамалые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхые хараалханхай. Тарилгын урда тээ мелиораторнууд «Правда», «Шоликор» гэжэ совхозуудта шанаржуулан һайжаруулагдаһан 400 гектар газар дамжуулһан байна.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Терек мүрэнэй голдо оршодог ажахынуудай таряашад хабарай хүдэлмэриие эхилэнхэй. Бригадна подрядаар хүдэлдэг оньһожоруулагдамал звенонууд паар борнойлжо, жэгдэлнэ. Зарим газартань обёос, горох олон жэлэй ногоон таригдажа эхилээ.

РАПО-гой агрономическа албанай хиналта доро бүхы хүдэлмэринь дүүргэгдэнэ. Техникэ бүлэгүүдтэ хамтадхагдажа хэрэглэгдэнэ. Механизаторнуудай хоёр халаанда хүдэлхэдэнь, саг алмаха арга бии болоно.

БЕЛГОРОД. Белгородско областиин колхоз, совхозууд намарай ороһоной таряаланда үтэгжүүлгэ оруулжа эхилэнхэй. Хүдөө ажахын авиациин самоледууд таряалан дээгүүр үтэгжүүлгэ тараана. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй складай дэргэдэ баригдаһан асфальт хушалтатай дэгдэлгэ-буулгын зуруудуудай ашаар «жэгүүртэ таряашад» таһалгаряагүйгөөр хүдэлнэ.

АЛМА-АТА. Казахстанай урда хубида хабарай хүдэлмэри эршэдэнэ. Таряашадай удаа овощ ургуулагшад техникэеэ полидо гаргана. Огородой хүдэлмэри эхилээ. Мүнөө жэлдэ республика дотор тэрэнэй талмай мянган гектараар ургэдхэгдэхэ юм. Рассадын ехэхэн хубинь пленко хушалта доро һуулгагдаха. Эртын овощ абаахаар хараалагдаһан огородууд гол түлэб хада уулын ташалан боорёор түхеэрэгдэнэ.

МАХАЧКАЛА. Дагестанда наратай дулаан үдэрнүүд тогтонхой. Республикын далай шадарай районуудай механизаторнууд · энээниие һамбаашалан, хабарай эртын ургамалнуудые тарижа эхилээ. Ороһоной үрэһэнтэй нэгэн доро минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдана. Агрономическа албан тарилгын болзорые нягтаруулха, газарай үрэжэлые дээшэлүүлхэ талаар туһална.

Техникэ бүлэгүүдтэ хамтадхагдажа хэрэглэгдэнэ, оньһожоруулагдамал бригаданууд болон звенонууд ниитэ нэгэн нарядаар хүдэлнэ. Эдэ бүгэдын эсэстэ түрүүшын үдэрнүүдһээ тарилга эршэмтэйгээр ябуулагдана.

(ТАСС-ай корр).

ЯРАЙ СУГЛААН

ажахын түүхэй ажанууде хурдан түгжөхэ гээшэ газарай баялинбаярэгшэдэй гол болоно. Мүнөөнэй үеэнгүй туһаламтэй нефть болон ба болон үнгэтэ руданууде хүсэнэй боолой программ шиидхэлгэдэ гобилгала оруулна.

Геологой үдэртэ зорюулагдажа, апрелиин 5-да Москвада болоһон баярай суглаан дээрэ һалбариин ажалшадай түйлаһан амжалтануудтухай, ерээдүйдэ бэлүүлхэ зорилгонуудтухай хэлсэгдэбэ.

СССР-эй геологиин министр Е. А. Козловский элидхэл хээ. КПСС-эй ЦК-гай мартын (1985 он) Пленумэй захяа заабаринуудтай зохилдуулан, арадай ажахын хүдэлмэрине саашадань эршэмтэйгээр хүргөөлгэ хадаа түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һалбариие хүргөөлгын хараа шэглэл болсно гэжэ тэрэ тэмдэглэнэн байгаа.

Энэ жэлэй, бүхы түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые заабол дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэбди, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор уттахабди гэжэ суглараг-шад найдуулаа.

(ТАСС).

ТАГНАЛ

...ска албаниие хүг... таһаяатай. байна... Геофизическэ... ахамад инженер ...нстантинович Алка... ...динско геологобэдэрэлгын партиин начальник Александр Сергеевич Пак гэгшэдтэ Буряадай АССР-эй габьяата геолог гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

* * *

Үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө, Геологой үдэртэй дашарамдуулан, Центральна геологическа отрядай начальник Агния Малахеновна Бардымовае, Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин проходчик Юрий Владимирович Дугаровые, Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ Тимофей Фёдорович Слепневые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Редактор Р. Б. ГАР...

...ия Государ... АССР по ...фии и книж... Ленина 35 ...екс 04649.

МҮНӨӨДЭР — ГЕОЛОГОЙ ҮДЭР

БҮРИН ГҮЙСЭДӨӨР АШАГЛАХА

Мүнөө үедэ геологическа албан хадаа арадай ажахын промышленна бүхы һалбариуудые минеральна түүхэй эдээр хангажа, гүрэн түрын урда табигдаһан шухала зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хабаадана гээшэ. Манай республикын жэшээ дээрэ харабал, геологууд үнгэтэ металлургиие, шулуун нүүрһэнэй промышленностиие, барилгые, худөө ажахые минеральна түүхэй эдээр хангадаг, Хойто-Муяын тоннельдэ шэнжэлгэбэдэрэлгын ехэ худэлмэри ябуулдаг гэжэ тодорхойлолтой.

Республикымнай газар дайда минеральна түүхэй эдээр баян юм. Зүүн Саяанай, Захаминай хаданууудта, Витим, Хэжэнгэ голнуудай оршомдо хоморой шухаг металлай, Яруунада, Байгалай хойто эрьеэр үнгэтэ металлай хэбтэшэнүүд элирүүлэгдэнхэй. Шулуун ба доро нүүрһэнэй, газар үтэжүүлгэдэ, үрэжүүлгэдэ хэрэглэжэ боломоор апатидуудай ба фосфадуудай хэбтэшэнүүд бии. Газарай гүн соохи эдэ баялигуудые элирүүлэн абажа, гамтайгаар, зүбөөр ашаглаха гээшэ нэгэдэлэй геологическа албанай гол зорилго болоно.

1984 оной геолого-шэнжэлгын худэлмэринүүд арадай ажахын шухала зорилгонуудые дүүргэлгэдэ зорюулагдаа. СССР-эй Эдээ хоолой программые бэелүүлгэдэ, республикын промышленностиин түлишын-энергетическэ баазые хүгжөөлгэдэ, худэлжэ ба баригдажа байгаа горно-рудна предприятинуудай минеральна түүхэй эдэй баазые бэхижүүлгэдэ, БАМ-ай Буряадай участогта иимэ бааза байгуулгадэ, Хойто-Муяын тоннелиин инженерно-геологическа, гидро-геологическа эрхэ байдалыень шэнжэлэн үзэлгэдэ гол хүсэеэ шэглүүлээбди. Худөө ажахын аша туһада хэгдэдэг худэлмэриимнай хэмжээн жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Энэ талаар мүнөө жэл, нёдондонойхидо орходоо, 500 мянган түхэригөөр ехэ хэмжээнэй худэлмэри хэгдэхээр хараалагдана.

Фосфадай хэбтэшые абаха зорилготойгоор уридшалан лаблан тодорхойлолгын гүнзэгы шэнжэлгэ Хара Нуур, Ошурково шадар хэгдэнэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхээр Сэлэнгын экспедициин геологууд цеолит, бентонит бэдэрэн олохоор зэһээд, мүнөө амжалтатайгаар энэ худэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байнхай. Иигэжэ эдэ ашаглата малтамалнуудай Холинско, Тулдунска хэбтэшэнүүд элирүүлэгдээ. Цеолидууд ба бентонидууд хадаа онсо өөрсэ бүридэлтэй, элдэб хорото газ, металл, шиир нойто бэедээ татан шэнгээдэг юм. Эгээл эдэ шэнжэнүүдынь хараадаа абажа, арадай ажахыда хэрэглэхдэ ашаа туһатай. Жэшээлхэдэ, порошок түхэлтэй болотороо үлтилэгдэһэн цеолидые газарай хүрьһэндэ оруулхада, шиир нойтониинь тааруу хэмжээндээ байдаг, ургаса дээшэлдэг. ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Буряадай худөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай худэлмэрилэгшэдэй ажаглаһанай ёһоор, цеолидуудые хүрьһэндэ оруулхада, хартаабхын ургаса 1 гектарһаа 40 центнерээр дээшэлдэг байба. 2—3 процентнэ үлтилэгдэһэн цеолит гү, али бентонит гахай шахаха «Южный» комплексын гахайнуудай хоолдо оруулхада, туршалгын бүлэг гахайнуудай шэгнүүр 7—9 процентээр, тахяануудай үндэгэлхэнь 4—7 процентээр дээшэлнэ. Гэхэһээ гадна байгаали хамгаалгын хэмжээ ябуулгануудта хэрэглэхэдэ, тон таарамжатай. Саашадаа эрдэм-шэнжэлгын институдтай, ЛВРЗ-тэй, Тимлюйн цементын, Шелеховэй алюминиин, Зимагай химическэ заводуудтай болон бусадшье предприятинуудтай суг цеолидай, бентонидай хэрэглэмжые үргэдхэхын тула туршалга-бэдэрэлгын худэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Эдээ хоолой программые бэелүүлгэдэ хабаадахадаа, гансашье минеральна агрохимическэ түүхэй эд абалга, худөөгэй баригада хэрэгтэй эдэй база байгуулга бэшэ, харин хүн зониие уһаар хангахын, полинуудые уһалхын тула үрэмдэлгын нүхэ малталга, хуурай газарые шиигтүүлхэ зорилгоор хэгдэдэг гидрогеологическа ба инженерно-геологическа бүуллгабринууд, газар элдүүрилгын эршэмтэй-гээр ябуулагдадаг газарта тусхай картануудые табилга мүн болоно.

Республикын ажахын мүнөө үеын хүгжэлтын шатада уһанай нөөсэнүүдые худөө ажахыда, промышленностьда зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала болонхой. Арадай ажахыда, хүн зониие уһаар хангалгада хэрэгтэй газарай хүрьһэн соохи уһые бузарлалгаһаа хамгаалха ушартай. Тиимэһээ уһа бүлэн абадаг түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр ашаглалгада онсо анхармаар.

Арадай ажахыда хохидол ушаруулжа боломоор геологическа зарим үзэгдэлнүүдые бүридхэжэ, шэнжэлэн үзэхөөр тусхай отряд Сэлэнгын экспедициин партиин дэргэдэ байгуулагданхай юм. Газарай хүрьһэнэй һалхинда үлеэлгэжэ муудалгын, ганга яаманнуудай бии бололгын, газарай уһанһаа нуралгын болон бусадшье иимэрхүү үзэгдэлнүүдэй янза түхэлые, хэр эргэ тапмай эзэлһыень һайса шэнжэлдэг юм. Тиигэжэ муу талын хойшолонтой эдэ үзэгдэлнүүдые усадхахаар тусхай хэмжээ хоуулганууд зохёогдон дурадхэгдадаг гээшэ. Мүнөө үедэ энэ талаар Буряадай түбэй хубиин карта байгуулагданхай, хойто хубиин карта бэлдэгдэжэ байнхай. Эдэ үзэгдэлнүүдэй тоо бүридхэн, шэнжэнүүдыень тодорхойлхо талаар түрүүшын туршалга хэгдэнхэй.

Энэ талаар Сэлэнгын геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив начальник В. С. Шлапаков, ахамед геолог В. Н. Кодачигов, ахамед инженер В. И. Золотухин түрүүтэй ехэ худэлмэри ябуулна. Эдээ хоолой программа бэелүүлгэдэ эдэнэр эдэбхитэй хабаадана. Геологууд Е. С. Савельева, Т. Е. Литвиненко, М. И. Баранова, Людмила Аюшеева, Николай Баранов, үрэмдэлгын мастернууд М. Г. Брянский, Л. А. Карплюк гэгшэд оролдосото ажалаараа шалгардаг.

Геологууд гол худэлмэриһөө гадуур хамһабриин ажахы эмхидхэнхэй. Экспедиц болон партинуудта гахайн 3, адуу үсхэбрилгын 3, эбэргэ бодо малай 1 фермэ байгуулагданхай. 1983 онһоо эхилээд эдэ фермэнүүдэй худэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө коллективүүдые мяхаар хангана. Жэшээлхэдэ, 1984 ондо 40 тонно мяхан абтаа һэн. Гадна энэ экспедициинхид республикын түлишын-энергетическэ баазые үргэдхэлсэдэг юм. Олонь—Шэбэрэй, Никольскын шулуу нүүрһэнэй нөөсые шэнжэлэн шудалһанайнь удаа Түгнын шулуу нүүрһэнэй үүрхайн барилга ябуулагдажа байнхай.

1982—1984 онуудай геолого-шэнжэлгын худэлмэринүүдэй ашаар шулуу нүүрһэнэй үшөө хоёр хэбтэшэ олдоо һэн. Байгша онһоо нэгэдэлэй коллектив Охин Булагай боро нүүрһэнэй хэбтэшэ уридшалан шэнжэлжэ үзэхэ. Нүүрһэнэй хэбтэшэнүүдые бэдэрэн олохо хэрэгтэ Эрдэмэй партиин ахалагша геолог В. И. Приходькогой хубитые заатагүй тэмдэглэмээр.

БАМ шадар геолого-шэнжэлгын худэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. 1974 онһоо мүнөө болотор худэлмэриин хэмжээн 4 дахин дээшэлээ, байгша ондо хэдэн миллион түхэригэй худэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. БАМ-ай Буряадай участогта үнгэтэ металлургиин, барилгын материалнуудай, асбо-цементнэ зүилнүүдэй түүхэй эдэй томо бааза байгуулагдаа гэбэл алдуугүй. «Нижнеангарскстроймонтаж» трестын захилаар барилгын материалнуудай 9 хэбтэшэ шэнжэлэгдэнэн, түмэр замай бухы станциннууд газар дорохоо бүлэгдэн абтадаг һайн шанартай уһаар хангагдаһан байна.

Хойто-Муяын тоннелиин инженерно-геологическа, гидрогеологическа эрхэ байдал шэнжэлэн үзэхэ хэрэгтэ нэгэдэл ехэ хүсэеэ зорюулаа, зорюулнашье. Эндэ геолог Куксин, партиин начальник Мэзиоров, үрэмдэлгын мастернууд Садовский, Макаров гэгшэд иланГаяа шалгараа. Үнгэрһэн жэлдэ Хойто-Муяын геолого-шэнжэлгын экспедици амяарлан эмхидхэгдээ һэн. Хойто зүгэй сэбдэг хүйтэн, тайгата, модото газарай ашагта малтамалнуудай баялигые ашаглахын тула геологууд, үрэмдэгшэд, механизаторнууд В. П. Бушуев, В. Г. Филатов, В. А. Могилев, А. С Пак, В. Ю. Егоров, М. Я. Болтрушевич, М. Ф. Шелковников, А. Г. Савельев болон бусадшье шэн зориг тойгоор ажаллана.

Молибден, нүүрһэ болон плавикова шпедай нөөсэ элирүүлхэ худэлмэриин хэмжээн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 20—30 процентээр дээшэлээ. Үрэ дүнгүүдшье бии. Ахын экспедициин худэлмэрилэгшэд П. А. Рощектаев, И. Ф. Попадюк, В. П. Табинаев гэгшэд эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эрмэлзэл хүсэлөө элсүүлнэ.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэлэй үрэ дүнгүүдээр нэгэдэлэй коллектив урагшатай ажаллана гэжэ тодорхойлогдоо. Мэргэжэлэйнгээ талаар һайндэрые урма зориг тойгоор угтаба. Тиимэһээ 1985 оной, арбан нэгэдэхи табан жэлэй уялга, даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын, Иладтын 40 жэлэй ойе, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула мэргэжэл шадабяяа шэлэһэн хэрэгтээ дуулһан зорюулхаар Буряадай геологууд бэлэн гээд тобшолоё.

Л. ЯКИМОВ,
үйлэдбэриин «Бурятгеология» нэгэдэлэй геологиин таһагай начальник.

УУЛЫН НЮУСАНУУДЫЕ УУДАЛАГШ

Хоёр хоног шахуу хашартараа хүлеэжэ, одоолшье наратай сэлмэг, намдуу зохид үдэрэй тогтоходо, хүл хөөрсэг бололдон, Аха нютаг тээшэ ниидээ һэмди.

Тэрэ үедэ Түнхэнэй голой тала дайда саһан хүнжэлһөө һаланхай, халюуран шарлажа, ёһотойл хабарай шэнжэтэй болоод байгаа. Харин самоледой Саяан уулын нахир Нүхэн дабаан тээшэ дүтэлхэдэ, байгаалиин шарай шэрүүн болоодхиходол гэнэ. Үүлэ хадхаһан үндэр шобхо оройтой шулуун мундарганууд дүтэһөө ехэ һуреөтэйгөөр ербойлдон, хүн амитанда дүтэ хүртэшэгүй, бүхы нюусануудаа бүхоор дараад һууһандал үзэгдэнэ. Мүнхэ нарьдаг уулын оройдо бүурал манан гү, али саһан бударжа, бүтүүрэн сайрана. Хайшаашье хараханда—хаданууд, хаданууд. Эбхэрэн долгилжо байтараа хэтэдээ зогсошоһон далайн айхабтар ехэ долгинууд шэнгеэр эндэ тэнгэриин хаяа туласа нэмжынэ.

— Энэмнай ан гүрөөлөөр, ашагта малтамалаар, адууһа малаар баян манай Аха нютаг гээшэл даа. Баруун Европын Бельги, Дани, Голланди гэхэ мэтэ хэдэн багахан гүрэнүүд энэ газар дэрэ һуда багташаха гэлсэдэг. Эндэхи байгаали шэрүүн, газар дайдынь ехэнхи хубиие үндэр хаданууд, шэнэһэн ой тайга эзэлдэг гээшэ. Эдэ хаданууд доро үшөө хүсэд шэнжэлэгдээгүй байгаалиин туйлай ехэ баялиг бии юм аабза. Ерээдүйн сагта эндэмнай хото городууд, промышленна томо предприятинууд бии болохо ёһотой, —гэжэ минии хажууда һууһан нютагай нэгэ хүн омогорхонгёор хэлэнэ.

— Тиимэ, тиимэ. Эндэмнай Ахын геолого-бэдэрэлгын томо экспедици бии. Начальнигынь манай эндэхи хүбүүн Валериан Дагбаевич Арабжаев юм. Моондодо хүрөө һаа; тэрээнтэй уулзажа хөөрэлдөөрэйгты,— гэбэ.

Эгээл тэрэ хүнэй хэлээшэнэ уламжалан, геологуудай заншалта удэрэй урда тээ эндэхи экспедициин начальниггай заатагүй уулзаха гэжэ шиидээ һэм.

Валериан Дагбаевич Арабжаев дүшэ гарамгай наһанай, урин зохид хандасатай, асууһан юумэндэ ойлгосотой тодо, тоб гэмэ харюу үгэдэг хүн байба. Тэрэ политехническэ институт дүүргэнэнэй һүүлдэ юрын бэдэрэгшэ-геологоор, үрэмдэлгын мастераар, партиин начальнигаар ажаллаба. 1983 онһоо хойшо республика дотороо эгээл томо геологическа экспедицинуудэй нэгэн болохо эндэхи предприятиин начальнигаар ажаллана.

— Геологическа шэнжэлгын худэлмэриие саашадань хурданаар хүргөөжэ, оронойнгоо минерально-түүхэй эдүүдэй нөөсые ехэ болгохо харюусалгатай зорилго КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо табигданхай гээшэ. Тиимэһээ бидэ геологууд бүхы ажалаа мүнөөдэрэй эрилтэдэ тааруулан, эрдэм наукын, шэнэ техникын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, худэлмэриингөө ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ, түсэбтэ даабаринуудаа заатагүй дүүргэхын тула бии байһан арга боломжонуудаа гүйсэд элсүүлэн худэлхэ гэжэ оролдонобди,—гэжэ В. Д. Арабжаев хэлэнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ экспедициин коллектив бүхы худэлмэриингөө түсэбые амжалтатайгаар дүүргэнэн байна. ИланГаяа Зүүн-Холбоогой (начальнигынь В. П. Табинаев), Дээдэ Зүүн Мүрэнэй (начальнигынь С. К. Губа) геологическа партинууд һайнаар. худэлнэ. Саашань нүхэр Арабжаев ажалдаа онсо шалгардаг олон түрүүшүүлые нэрлээ һэн. Тэдэнэй дунда хада доогуур нүхэ малтадаг проходчигууд В. Г. Безотечество, В. М. Редькин, Ю. В. Дугаров, ашаа зөөдэг жолоошод В. А. Попов, А. Д. Дымчеев, А. Г. Марданов болон бусад дурдагдаа.

Далайн нюрууһаа 2000 метр хүрэтэр үндэр хадануудта айхабтар хатуу, ехэнхидээ гранит шулуу, сэбдэг хүйтэн газар хэдэн мянган метр гүнзэгыдэ үрэмдэн нүхэлжэ, ашагта малтамалнуудые бэдэрхэ, шэнжэлхэ гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Эндэхи байгаалиин баялигые бэдэрэгшэд байса үндэр шулуун хадануудай ташалангаар, орой дээгүүрнь ангуудай субадаг зүргэһөө ондоо ямаршье харгыгүй газараар ябажа, хадын хүсэтэ урасхалтай горходые гаталжа, гол ажалаа бүтээдэг гээшэ. Зарим ушарта далита шубуунай ниидэжэ хүрөөгүй, туруута амитанай гэшхээгүй газарта геологууд хүрэдэг гэжэ хэлэһэн үгэ эндэхидтэ яһала таараха гэжэ һанагдана.

"Эндэхи геологуудай хүсөөр Аха нютагай хаданууда фосфорит, асбест, мүн нефрит гэхэ мэтэ үнгэтэ шулуунууд олдонхой.

— Манай ажалые жэгтэй һонин, ямар нэгэ гайхамшагтай романтична ажал гэжэ зариман һанадаг. Үнэндөө, энэмнай үдэр бүри элдэб олон бэрхэшээлнүүдэй ушардаг ухаан бодол, мэргэжэл шадабяяа зорюулжа худэлхэ хүнгэн бэшэ худэлмэри ха юм. Тиимэһээ бидэ геологуудайнгаа һайнаар ажаллаха, ажаһууха, амарха эрхэ байдал бии болгохо гэжэ оролдонобди,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Тиимэһээ геологуудай гол һуурин Моондо тосхондо, мүн Зүүн Холбоодо һүүлэй хоёр жэлдэ болбосон түхэлтэй арба гаран гэр байра, хүүгэдэй, саад, пекарни, бани гэхэ мэтэ баригдаа.

— Хоёрдохи шухала худэлмэримнай юуб гэхэдэ, манай геологуудшье оронойнгоо Эдээ хоолой программые бэелүүлхэ, худөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ баһал хубитаяа оруулна гээшэ. Минеральна үтэгжүүлгын шухала зүйл болохо фосфоридуудай ехэ хэбтэшые Хара Нуур гэжэ газарта олоод, тэрэнээ шэнжэлжэ, нөөсыень хүсэд тодорхойлжо, ашаглан хэрэглэхэ арга боломжонуудые бэдэржэ байнабди. Энэннээ гадна, Моондохоо районой түб Орлик хүрэтэр түхэреэн жэл соо ябаха харгы татаха хэрэгтэ манайхин эдэбхитэйгээр гэжэ экспедиц хөөрэнэ.

Бүри һаа б шинанууд үбэл голой мүлһэн доол 3,5—4 ашаа зөөдэг, хаагдажа, ехэнь ледоор зөөдэг

— Хада уулы лагдаһан ехэ г даһан манай гэгшэ амин ш байдал, ажал гол һудаһан г дэхи геолого-б педициинхидэй туһаламжын болзорто Моо хүрэтэр 54 хабсагайн эрд найдамтай һайн даже, жэлэй арадай ажахыда хи ашаануудые аргатай б КПСС-эй Ахын дэхи секретарь ев хэлэнэ.

Байгаалиин хододоо орёо даг энэ холын хэ байдалда худэлжэ, арадай туһатай ажа һан эндэхи хы худэлмэрилэ ехэ амжалта, о бэдэрэлгэ, шэ үнэн зүрхэнһөө һэмди.

М.

БЭДЭРЭЛГ
ХАРГЫ ЗАМ

Эхэ оронойнай үргэн дэлэун дэбисхэр гүүд байгаалиин баялигуудые эдэбхитэйгээр на. Газарай нөөсэ баялигуудые бэдэрэгш мууд заполярна тундраар, ааяма халуун с Памирай һүмбэр уулануудаар, Сибириин гуур үнгэрдэг байха юм. Тэдэнэй хүнд үрэ дүнгүүдһээ арадай ажахын түүхэй э жөөлгэ гол түлэб дулдыдадаг.

Һалбариингаа ажалшадай туйлаһан а хай, саашанхи хараа түсэбүүд тухай хөөрэ ТАСС-ай корреспондент СССР-эй геол Е. А. КОЗЛОВСКИЙДО мэргэжэлэйнь һай хэнэ хандаба.

— Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр ороной газар дайдые геологическа талаарнь шэнжэлхэ, элирүүлэгдэн нээгдэһэн минерально-түүхэй эдэй, нэн түрүүн түлишын-эльшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые ехэдхэхэ худэлмэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхөөр хараалагдаһан байгаа,— гэжэ Евгений Александрович хөөрэнэ. — КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүд дээрэ тодорхойлогдоһон энэ программа манай худэлмэриин гол хараа шэглэл болонхой. Һалбариимнай ажалшадай партиин хараалһан түсэбүүдые, зорилгонуудые ямараар бэелүүлжэ байһан түхэйнь үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд элирхэйлэн харуулна. Бүхы дээрээ тэрэ амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Шэнжэлэн элирүүлэгдэһэн нөөсэ баялигуудые арьбадхалгын түсэб бүхы ашагта малтамалнуудаар дүүргэгдэһэн байгаа.

140 гаран ашагта малтамалай хэбтэшэ шэнжэлэгдээ. Тэдэнэй ехэнхинь арадай ажахын шухала удха шанартай байна. Ороной Элшэ хүсэнэй ба Эдээ хоолой программануудые бэелүүлхэ, зарим худэлжэ байгаа, мүн проектынь табигдажа байһан ашагта малтамал шанаржуулгын предприятинуудай түүхэй эдэй баазые бэхижүүлхэ талаар һайн үрэ дүнгүүд абтаба. 1983 онойхитой жэшэбэл, бүхы министерство доторнай хэгдэнэн худэлмэрини хэмжээн 4,5 процентээр ургаа. Гол фондууудые ашаглалгада оруулалга 4-өөр үлүү процентээр нэмэбэ. Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ арадай ажахын ехэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ найдамтай үндэнэ һуури табигдаһан байха юм.

Элшэ хүсэнэй программые бэелүүлгэдэ һалбариин ажалшад саг үргэлжэ ехэ хубитаяа оруулхые оролдоно. Түсэбтэ табан жэлэй эхиннээ хойшо түлишын-эльшэ хүсэнэй комплексын түүхэй эдэй бааза нилээд үргэдхэгдөө. Нэн түрүүн энэмнай байгаалиин газай хэбтэшэнүүдтэ хабаатай байна. Тюменскэ областиин хойто хубида Бованенковско ба Ямбургска, Туркменистанда, Даулетабад-Донменскэ, Астрахань шадар Каспиин далайн оршондохи набтар газарта, Казахстанда Карачагонакска болон бусад нөөсэ баялигуудай хэбтэшэнүүдые шэнжэлжэ дүүргэһэнэй ашаар, сэнхир түлишын нөөсэнүүд нилээд үргэдхэгдөө. Донбасста, Кузбасста, Канско-Ачинска болон бусад бассейнүүдтэ шулуу нүүрһэнэй хэбтэшэнүүдые бэдэрэлгэ амжалтатайгаар дүүрэбэ. Украинын, БАМ-ай оршон тойронхи, Казахстанай ба Грузиин худэлжэ байдаг предприятинууд шадар хара металлнуудай баялигуудай хэбтэшэнүүдые бэдэрэлгэ үргэлжэлүүлэгдэһэн байгаа.

Үнгэтэ металлургиин түүхэй эдэй бааза горитойгоор нэмэгдэдэ. Эдэмнай рудата Алтайда, Украинада, Узбекистанда ба Киргизидэ Үнгэтэ металлургиин министерствын худэлжэ байдаг комбинат. Азербайджанда рядта хара металл кын, Яжадта сэ Казахстанда во либденэй нөөс нэгэдэжэ, ашаг дээ.

Минеральна дые үйлэдбэри раалагдаһан түр сэ баялигуудые ехэ анхарал байна. Кольско Казахстанда фос эдэй ехэ хэбтэ лэгдээ. Минера гэнүүдые үйлэдбэ хэй эдэй бааза фическа хубаа руулхын тула Эстонидо, Яжадт Эрхүүгэй облас байһан амжалт гэнүүд онсо байна. Худөөгэй захилаар газара үйлэнай горитой рүүлэгдээ. Шаа жаруулагдаха ехэ талмай дэр гическа бүуллгаб даабаринууд ду

Газарай баяр рэгшэдэй ажал тэдэ хүртэбэ. 19 союзна социалис үндэр үрэ дүнгү найнгаа, эконом циальна хүгжэ түсэбые амжалт гэһэнэйнгөө тус гическа эмхи КПСС-эй Минис дэй, ВЦСПС-эй ЦК-гай дамжуул гуудаар шагнаг

Гэбэшье һалбар шад түйлаһанай ханадаггүй юм. шын-эльшэ хүсэн түүхэй эдэй баа та малтамал промышленност ургэдхэхэ, бэхижү рациин удаан б граммын даабар гэхэ талаар үшөө гонуудые бэелүү Баруун Сибирьт черско провинц бирьтэ, Каспий хи набтар газарт да нефть боло баялигуудые. б ри ехэ хэмжээн хэгдэхэ ёһотой. нецкэ, Печорск Ачинска бассей Алас-Дурна эр да, бусад район нэй баялигуудые гэлжэлүүлэгдэнхэ

Арадай ажахы гэнөөр хүгжөөлг гахые КПСС-эй (1985 он) Плен Имагтал энэ х бан жэлэй түгэс дэлмэриин түсэ гада тодорхой үзүүлһэн байгаа

Газарай нөөсэ дэргэшэд ушар туу дунданууда торойногоо нөөс ашаг үрэ ехэтэй зорилго урдаа нистерствын т тинуудай 1985 о циалис уялга элирхэйлэн гэр

Гол һалбариимнай ХОНИН АЖАЛ

ЗАГАҺАТЫНХИДАЙ ЗОРИГХОЛ

Эдэ үдэрнүүдтэ Хэжэнгын районой Загаһатын совхоздо хурьга абалга гол түлэб дүүрэнтэжэ байна. Энэ харюусалгатай хаһаяа амжалтатайгаар үнгэргэхын тула манай совхозой хонишод эртэ намарһаа эхилжэ нилээд оролдолго гаргаа юм. Ушар юуб гэхэдэ. энэ жэлэй үбэлжэлгэнөө, түл түрэсэ абалгаһаа табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ сэхэ дулдыдаха байгаа бшуу. Манай совхозой хонишод 8940 эхэ хонидһоо дүн хамта 7500 хурьга абаха түсэбтэй һэн. Һүүлэй мэдээгээр, ажахыда 6685 хурьган абтаад байна. Хонид үшөө түрэжэ үргэлжэлһөөр. Тиин түсэбтэ даабарияа дүүргэхэшье, үлүүлэн дүүргэхэшье арга боломжо манай ажахыда бии гэжэ тобшолол хэмээр. Энэ харюусалгатай хаһада шалгарһан зарим хонишодойнгоо эсэшэ сусашагүй ажалые тэмдэглэхэ хүсэл түрэнэ.

Хажуу Булаг гэжэ газарта Загаһатын совхозой түрүү хонишон Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Иван Булгатович Ербаевай отара байрладаг. Тэрэ наһанайнгаа хани Намжилматаяа, ехэ хүбүүн Зоригтотойгоо ажаллажа, эгээ мүнөө үедэ 100 эхэ хонин бүхэнһөө 100-һаа доошо бэшэ хурьга абаад, гарза хороло-тгүйгөөр түлжүүлжэ байна. Энэмнай совхозой ажалда бэеэ гамнангүй шунан ородог, ажалша бэрхэ хүн юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада эхэ хонидэй отарада худэлхэ зуураа, жэлһээ жэлдэ 100 эхэ хониннһоо 100-һаа доошо бэшэ хурьга абажа амжана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн 1984 оной дүнгөөр тэрэ 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга түлжүүлжэ, районойнгоо чемпионой нэрэ эзэрэгдэ хүртөө юм.

Иван Булгатовичай отараһаа холо бэшэхэнэ, тэрэл Михаил Махасович Шалуевай отара байрланхай. Энэмнай баһал ажахы дотороо нэрэ хүндэтэй хонишон юм. Екатерина Хандуевна нүхэртээ эрмэлзэл түгэсөөр ажаллажа, эрхим дүнгүудые баһал түйладаг гээшэ, һүүлэй мэдээгээр, Шалуевтанай отарада 100 эхэ хониннһоо 103,3 хурьган абтанхай. Үшөөл түрэхэ хонид эндэ олон. Үнгэрһэн жэлдэ Михаил Шалуевтанай бүлэ 100 эхэ хониннһоо баһал 120 хурьга абажа, Иван Ербаевтанай бүлые ахин алдаа юм. Ушар юуб гэхэдэ, энэ хоёр хүршэ отарынхид хоорондоо мүрысэн ажалладаг заншалтай. Мүрысэхэл хабатай зон гээшэ ааб даа. Нэгэ газарай ногоо эдюулжэ, нэгэ булагай уһаар ундалуулжа, нэгэ газарһаа хуряаһан үбһэ, һолоомоёо эдюулжэ, нэгэ үедэ искусственна аргаар хонидоо үрэжүүлхэ ажаллахадаа, хэниинь хэншье гэшэгүй адли эрхэ байдалда байна бшуу.

Загаһатын совхоздо зуунайнгаа дабаае дабаһан үшөөшье хоёр хонишод байха. Елена Пинтаева хонин ажалда үнинэй хүдэлнэ бэшэ. Тиигэбэшье өөрынгөө нүхэр коммунист Траис Пинтаевтай хамта 100 эхэ хонин бүриһөө 111,3 хурьга абаад бүрин бүтэн түлжүүлжэ байнхай. Тиихэдэ совхозой үнинэй хонишодой нэгэн Хамид Шамсутдинов 100 эхэ хонин бүриһөө 100,4 хурьга абаһан тухайгаа мэдээсээ.

Зуунай хилэдэ дүтэлһэн хонишод совхоздо үшөөшье олон байха. Нэрлэбэл, Роза Намжилова, Дора Тапхаева, Сэндэмэ Потеева, Намжилдоржо Дондоков.

Байгша оной малай үбэлжэлгэ юрэнхы дээрэ, Загаһатын совхоздо шахардуу хүндэ эрхэ байдалда үнгэрнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нёдондо зун айхабтар хура бороотой байжа, үбһэ, һолоомон бирагүй муу шанартайгаар абтаа. Тиихэдэ ногоной гурил хүсэд хүрэхоор бэлдэгдээгүй юм. Юрэдөөл, хэды орёо хүшэршье һаань, манай совхозой хонишод, малшад үбэлжэлгээ амжалтатайгаар түгэсхэхын тула бухы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана. Тиимэһээ амжалта туйлаха байһандань бата найдамтайгаар этигэхээр.

Б. ДОНДОКОВ.

Хэжэнгын район.

ДҮРШЭЛТЭЙ ХОНИШОД

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ эрхим амжалта туйлахаар шиидэһэн Хурамхаанай районой Аргатын совхозой хонишод түл абалгаяа үнгэргэжэ, туха сүлөөгүй ажаллана. Эндэ мүнөө 3500 хурьгад абтанхай гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбынь хахадлаад байнхай.

Дүршэлтэй бэрхэ хонишод Түмэн Цыбикмитов, Владимир Шалданов, Анна Раднаева, Владимир Дондупов гэгшэдэй даадаг эхэ хонидой отаранууда хамагһаа олон хурьган абтанхай, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ, түсэбынь дүүргэгдэхэ дүтэлэнхэй.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

УРАГШАТАЙ ҺАЙН

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод Баир ба Бутыд-Ханда Бальчиновтан олон жэлэй туршада һайн ажал хэрэгээрээ суурхадаг. Энэ түрүү хонишодой гэр бүлэ 25 жэлэй туршада саажадань хүгжөөлсэжэ ябана. Мүнөө эдэнэр пенсидэ гараад байбашье, хубүүнэйнгээ отарада үшөөл худэлһөөр. Үхибүүдынь түрэлхидэйнгөө замаар малшад болонхой. 1983 ондо Зоригто хубүүниинь эсэгынгээ ажалай уг залгамжалуулан, ахалагша хонишон болоо һэн.

Зоригто бага наһанһаа хойшо түрэлхидэйнгөө хажууда хамта худэлэлсэжэ, хонидые харууһалха, бэлшээхэ, хурьгадые абажа түлжүүлхэ, тэжээл бэлэдхэхэ, хосхир сүглуулжа һураа ха юм. Энэ жэлдэ Зоригто Баирович зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ уялга абаһан байна. Энэ хануун хаһада ахалагша хонишондо тэрэнэй хани нүхэр Екатерина, дүү басаган Дарима, түрэлхидынь Баир ба Бутыд-Ханда Бальчиновтан хамһалсана. Тэрэнэй даадаг отарын 560 эхэ хониннһөө һүүлэй дүнгөөр 520 хурьган абтаад байна.

«Хэн нэгэнэй ямар хонишон бэ гэжэ мэдэхэ гээл һаа, хашаа хорёоеынь хара», — гэжэ арад зоной дунда хэлсэдэг. Бальчиновай буусын хашаа хорёо соонь сэбэр, аятай зохид, хонидойнь байра дулаан байдаг.

Хонид тэжээлээр гүйсэд хангаданхай. Үглөөгүүр эдэнэр хонидтоо һайхан үбһэ үгэнэ, хахад үдэр тээшэ хэршэгдэһэн һолоомо эдюулнэ, бүлеэн уһаар уһална. Мүн отарадань нарһанай шэлбүүһэн бии. Орооһо таряанай зүйл, элдэб янзын нэмэлтэ тэжээл элбэгээр үгтэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Зоригто Бальчиновай бригадын ажал худэлмэри энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһэ һайнаар ябажа байна.

Р. БАЛДАНОВ.

СОВХОЗ СООГОО ТУРУУ

Загарайн районой Онохойн совхозой хонишон Лаврен Лавренович Спиридоновой хүтэлбэрилдэг бригадынхид малай үбэлжэлгые, түл түрэсэ абалгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна. Тус коллективтэ 590 эхэ хонин даалгаданхай юм. Мүнөө тэдэнэр 500 гаран хурьгатай болонхой. Хурьгалха хонид үшөө бии. Хонишодой бригадын гэшүүд П. С. Чебунин, С. Г. Спиридонов, аха дүү Николай, Сергей Козловууд һайнаар ажаллана. Тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 103 хурьга түлжүүлхэ социалис уялга абаһан байна.

Энэ совхозой Апент Ермолаевич Потемкинай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд 520 эхэ хони харууһалдаг юм. Тэдэнэр 500-аад хурьгатай болонхой. Тус отара дээрэ наһанайнь нүхэр Галина Романовна, Федор хубүүниинь хүдэлнэ. Эбтэй эетэй бүлынхид хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхын тула шармайн оролдожо байнхай. Совхозой эхэ хонидые харууһалдаг коллективүүдэй дунда дурсагдагша хонишод түрүүлнэ.

Т. ХОРОШИХ.

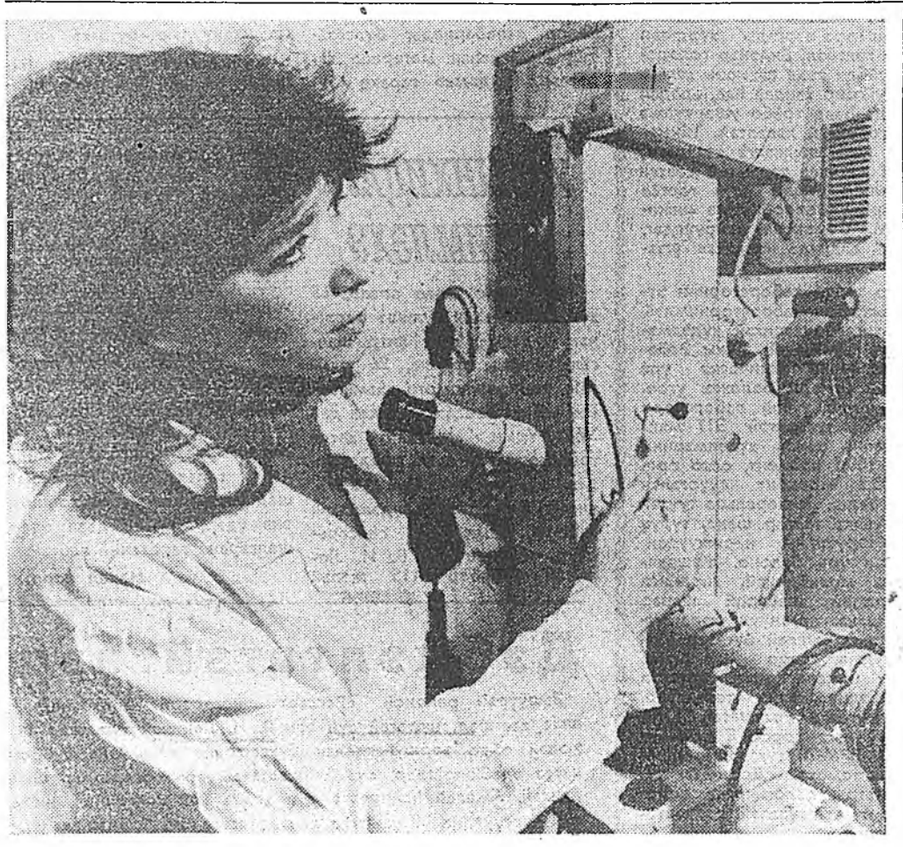

МАГАДАН. «Севвостгеология» нэгэдэлэй ашагта малтамал бэдэрэгшэдэй худэлмэриндэ электронно-э туһа хүргэдэг болонхон. Геологическа бодого мэдээнүүдые тоолон тодорхойлогдыг түрүү онол арганууде эндэ үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэ

ЗАГАРАЙН ХӨӨДЭРЭЙ ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГОНУУД

Профсоюзай обкомой хоёрдугаар пленумыг, «Хүндэ машина бүтээлгын хүдэлмэрлэгшэдэй ЦК-гай хүдэлмэрн тухай» КПСС-эй ЦК-ын, Загарайн ба Прибайкалийн районно органи-зацийн профсоюзай комитедүүдэй ямараар бэелүүлжэ ирэгшэ 1984 оной профсоюзай бюджедэй гүйсэдхэл тухай обкомой дэргэдэхи нийтын комиссиийн, профсоюзай комитедүүдэй асуудалнуудые зүбшөн хэлсэбэ. Соёлой хүрээнэй профсоюзай райкомуудай түрүүлэгшэнэр Н. Н. Доронов, Т. Ф. Быковская түрүүшын асуудалаар үгэ хэлэв. Профсоюзай обкомой секретарь Л. Ф. Сульженко элидхэл хэһэн байна.

Пленумай съездын, профсоюзай комитедүүдэй удаадахи шидхэбэрилгэ, дүрэмэй хүдэлмэрилгэ ба Прибайкалийн ба Приангарийн соёлой профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ **А. Д. Дашицыренов** хэлэбэ.

Загарайн районой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан экономикын ба соёлой үдэрнүүд ябуулгаар эхэлэ. Эдэ үдэрнүүд ажалша коллективүүдэй абаһан уялга, түсэбүүдэ дүүргэлгын ёһотойл хэралга болоно гэжэ тэмдэглэлтэй.

Манайда ажалай түрүүшүүл олон. Типографийн хүдэлмэрилэгшэд К. И. Харлампьева, Г. А. Прозорова, В. Х. Березовская, кинемеханигууд А. А. Ярковая, Н. И. Спиридонова, П. И. Потытий болон бусад илангаяа һайнаар ажаллажа, түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Гэбэшье манай профсоюзай организацинуудай ажал хэрэгүүдтэ дутуу дундануд ушарна. Шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ, малай үбэлжэлгын үедэ хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хамгаха хэрэгтэ Доодо-Тайлсын, Хара-Шэбэрэй, Первомаевска хүдөөгэй клубууд, соёлой байшангууд, библиотекэнүүд бүхы хүсэсэ элсүүлээгүй байнаар. Эдэ дутагдалнуудаа усадхахын тула хүдөөгэй соёлой байшангуд, клубууд, библиотекэнүүд хүдэлмэреэ түсэбэй ёһоор, зохёохы гуримаар эмхидхэхэ зэргэтэй гэжэ нүхэр Дашицыренов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

— КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо гансал энэ һалбариин бэшэ, харин бүсадшье һалбариин профсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой хоёрдугаар пленумаас гаршаһан шухала асуудалнууд табигданхай. Тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэн дутагдалнууд манаишье районой профсоюзай организацинуудай, комитедүүдэй хүдэлмэридэ хабаатай байна, — гэжэ Прибайкалийн соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ **Т. Ф. Быковская** элидхэлээ захалба.

Энэ тогтоолые, бэелүүлэн, һүүлэй жэл хахадай хугацаа соо профсоюзай комитедүүд социалис мүрысөө эмхидхэлгые гуримшуулха, ажалай гурим журам бэхижүүлхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй һүүдал байдалые улам һайжаруулха, ажалша коллективүүд тухай СССР-эй Хуулиие бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Район доторнай соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй 88 процентнь социалис мүрысөөндэ хабаадьна. Үнэн шударгы ажалаараа бусадта жэшээ харуулдаг түрүүшүүл олон. Тусхайлбал, типографийн хүдэлмэрилэгшэд С. И. Бородина, В. И. Нифонтова, Е. А. Бурлакова, Л. И. Молчанова болон бусадые энэ талаар дурдалтай.

Ильинскый, Тремячинскый хүдөөгэй соёлой байшангууд һайнаар хүдэлнэ. Юрэдөөл, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургааануудай ажалша коллективүүдэй ажабайдалтай холбоо барисааниинь бэхижэ. Унгэрэгшэ жэлдэ 2400 гаран соёлой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байгаа. Олонхи библиотекэнүүдтэ аман үгын журналнууд хүдэлдэг. Районой ажахынуудай 180 кружогто 2500-һаа дээшэ хүн хабаададаг юм. Библиотекэнүүдтэ, клубуудта, соёлой байшангуудта залуушуулай дунда хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдана. Уран һайханай коллективүүд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, хүдөөгэй ажалшадта һонирхолтойгоор, удха түгэлдэрөөр амарха арга олгодог байна.

Кадрнуудтай хүдэлмэри ябуулгада гол анхаралаа хандуулдагбди. Дүршэл ехэтэй үнинэй хүдэлмэрилэгшэд залуу мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлжэ, заабари зүбшөлөөр һургадаг юм. Сэхьиень хэлэхэдэ, анхарал ороллогдоо хандуулагдаһан лэ гэзарта залуу кадрнууд түбхинэн нютагжадаг гэжэ. Тиихэдэ соёлшодой хүдэлмэриин амжалта эрхэ байдалһаа, транспорт болон бусад шухала хэрэгтэй бүхы юумээр һайса хангагдаһанһаа дулдыдадаг.

Манайда жаяг журамай үдэрнүүд үнгэргэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хүдөөгэй бүхы ажалшадай дунда гурим журам һайжаруулдаг, тэдэнэй ажалай бүтээсэ болон хэрюусалгыень дээшэлүүлдэг байха юм гэжэ нүхэр Быковская саашадаа хэлэбэ.

Хүдэлмэридэмнай бүхы юумэн һайн гэхын аргагүй. Дутуу дунданууд шье ушарна. Малай үбэлжэлгын үедэ хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар гүйсэд һаинаар хангажа шадаагүйбди гэжэ сахэ мэдэрхэ ёһотойбди. Ажалай ветерануудые тэмдэглэһэн үдэрнүүд үнгэргэгдэнэгүй. Профкомууд эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам шангадхаха зэргэтэй. Ажалшадай эрхэнүүдые, аша түһые хамгаалха, тэдэнэй ажалай ба ажаһуудалай эрхэ бэлдалые хангаха тухай ахаралаа хандуулха гээшэ профсоюзай организацинуудай, комитедүүдэй гол зорилго болоно.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой секретарь **Л. Ф. Сульженко**, нэмэлтэ элидхэл хэхэдэ, тоосоһон районуудай профсоюзай организацинуудай ажал ябуулгые түрүүлэн дэлгэрэнгыгээр шэнжэлжэ, дутагдалнуудыень элирүүлбэ. Удаань бүхы республикынгаа клубуудай, соёлой байшангуудай, библиотекэнүүдэй, кинотеатрнуудай хүдэлмэриин үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые согсолоо. Эмхидхэлэй-ниитэ хүдэлмэриин, профсоюзай һуралсалай, профсоюзай биледүүдые һэлгэлгын, хүдэлмэрэ түсэблэгын, үбшэнһөө һэргылэлгын, физкультурно-ниитэ хэмжээ ябуулганууд асуудалнуудта элидхэлшэ гол анхаралаа хандуулһан байгаа.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ районой соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ **Л. С. Саифутдинова** элидхэлнүүд тушаа түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ, соёлои эмхи зургааануудай эдэбхитэйые зүбөөр шэлэжэ олохо, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, соёлой гуламгануудые үбэлдэ эртээнһээ бэлдэхэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба. Агуулахэ Илалтын 40 жэлэй ойдо, КПССэй XXVII съездэ районоймнай ажалшад эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Тэдэнэй ажал хэрэгүүдтэ туһалха гээшэ биднэй, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Гэбэшье районоймнай соёлшод, нэн түрүүн профсоюзай эдэбхитэд хүдөөгэй ажалшадай амарха, сүлөө сагаа һаинаар үнгэргэхэ асуудалнуудые үшөөл хангалтагүйгөөр эрхилнэ. Манайда соёлшодые гэр байраар хангаха асуудал һанаһанда хүрэмөөр шиидхэгдэнэгүй, ажалша коллективүүд тухай Хуули һүлаар бэелүүлэгдэнэ.

Ивалгын типографийн хүдэлмэрилэгшэ **М. Б. Тынденова** трибунада гарахадаа, коллективэйнгээ ажал хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Манай коллектив һара бүриингөө даабариие болзорһоо урид дүүргэдэг, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри согсологдодог. Зүгоор кадрнуудай дутагдал хадаа эгээл орёо шухала асуудал болоно. Энэндэ типографиимнай профсоюзай комитет анхаралаа хандуулна.

Кинофикацийн талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **В. Г. Батомункуев** элидхэлнүүдые зүбшөн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байгаа. Тиихэдээ тоосоһон районуудай кинофикаторнуудай хүдэлмэриие гүнзэгыөөр шэнжэлэн харуулба. Манай республика дотор киномеханигууд дуталдана. Энэ дутуу дундые усадхахын профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ **Л. С. Саифутдинова** элидхэлнүүд тушаа түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ, соёлои эмхи зургааануудай эдэбхитэдые зүбөөр шэлэжэ олохо, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, соёлой гуламгануудые үбэлдэ эртээнһээ бэлдэхэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба. Агуулахэ Илалтын 40 жэлэй ойдо, КПССэй XXVII съездэ районоймнай ажалшад эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Тэдэнэй ажал хэрэгүүдтэ туһалха гээшэ биднэй, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Гэбэшье районоймнай соёлшод, нэн түрүүн профсоюзай эдэбхитэд хүдөөгэй ажалшадай амарха, сүлөө сагаа һаинаар үнгэргэхэ асуудалнуудые үшөөл хангалтагүйгөөр эрхилнэ. Манайда соёлшодые гэр байраар хангаха асуудал һанаһанда хүрэмөөр шиидхэгдэнэгүй, ажалша коллективүүд тухай Хуули һүлаар бэелүүлэгдэнэ.

Ивалгын типографийн хүдэлмэрилэгшэ **М. Б. Тынденова** трибунада гарахадаа, коллективэйнгээ ажал хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Манай коллектив һара бүриингөө даабариие болзорһоо урид дүүргэдэг, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, соёлой гуламгануудые үбэлдэ эртээнһээ бэлдэхэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулна

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ВЫСТАВКЭҺЭЭ— ШЭНЭ МАШИНААР

Үнгэрэгшэ субботын үдэр спортын «Труд» бүлгэмэй байшангай дэргэдэхи талмай дээрэ автомобиль худалдалгаар эмхидхэгдэһэн выставкэдэ хүн зон яаралтай ошожо байгаа һэн. Тезд хэн мэдэхэб, мүнөө ябагаар ошожо ябаһан эдэчэрэй зарим нэгэн выставкэһээ бусахадаа шэб шэнэхэн машинын жолоодо һуунхай, гэртээ хариха аалам?

Эндэ олоороо сугларһан хүн зоной хүлгөөн соо талмайн тэгэн дунда тодхогдоһон репродуктор тус выставкэдэ ямар түхэлэй автомобильнуудай табигдаһан тухай, тэдэнэй шэнжэ, шанар, түхэл тухай тобшохоноор соносхоно. Талмайе тойрожо табигдаһан элдэб үнгэтэй ВАЗ болон «Москвич» машинануудай дэргэдэ хүн зон олон. Худалдан абагшадай анхаралда машина бүхэнние тобшохоноор тайлбарилһан гаршагууд үлгөөтэй. Һанаандаа һайшаагдаһан ямаршье маркын машина тэдэнэр шэлэжэ, тэрэнэй бүтэн бүриниие, хэрэгсэлнүүдэйнь хүсэдые анхаралтайгаар шалгана, туршача. Энэ хэрэгтэнь выставкэдэ хабаадалсаһан механик туһална.

Талмайн баруун захада табяатай ВАЗ-2121 «Нива» түхэлэй автомобильнуудые худалдажа абаха хүнүүд түрүүлэн элирбэ. Захааминай районой Үлэгшэнэй дунда һургуулиин багша С. Д. Жамбалова, тиихэдэ манай хүршэ Яхадай АССР-һээ выставкэдэ ерэһэн В. А. Марков гэгшэд «Нива» машинын эзэд болобо.

Ямар түхэлэй машина абахаяа гүйсэд шиидэгшэд выставкэ эмхидхэһэн худалдаа наймаанай түлөөлэгшэдһөө тусхай талон абажа, «Спортторгын» эмхидхэһэн тусхай таһалгада ороно. Эндэ худалдан абагшадые «Спортторг» эмхиин, сберкассын болон ГАИ-гай худэлмэрилэгшэд хүндэмүүшэ ёһоор угтан абана.

Нэн түрүүн худалдан абагша шэлэһэн автомобилиингаа техническэ документаци, талонуудые регистраци хэдэг дэбтэр соо тэмдэглүүлнэ. Удаань худалдаа наймаанай түлөөлэгшэдтэ дүтэлжэ, сэхэ мүнгөөрөө гү, али чегээр түлэхэ тухайгаа мэдүүлнэ. Нэгэ зариман сберкассын столдо дутэлжэ, мүнгээ оруулаад, абаһан чегээ «Спортторгын» кассада дамжуулна. Һүүлээрнь ГАИ-гай худэлмэрилэгшэдэй столдо дүтэлжэ транзитна номер бэшүүлэн абана. Эндэһээ машинын хуулита эзэн боложо, тэрэнэйнгээ жолоодо һуунхай гэртээ бусахада болоно.

Худалдан абагшадта выставкын эмхидхэл, тэрэнэй байгуулга ехээр һайшаагдаа. Хубиин машинатай болоһон авиазаводой хабсаргагша В. В. Индоненко бидэнтэй хөөрэлдэхэдөө выставкэ тушаа иигэжэ хэлэбэ:

— Манай бүлынхид машина худалдажа абаха гэжэ шиидэһээр үнинэй. Тезд сэхэ ошоод абаха аргагүй байгаа. Магазинда эзлжээ хүлеэхэ хэрэгтэй. Мүнөө энэ выставкын хахад үдэрэй туршада дуратай машинаяа шэлэжэ, хэрэгтэй бүхы документациие бэшүүлээд, номер абаад, машинын хуулита эзэн болоод байхадаа баяртайбди.

Выставкэ дээрэ гансахан машинанууд худалдагдаа бэшэ, харин хүнгэн машинын запчастьнууд наймаалагдаһан байна.

Хамта дээрээ энэ үдэр 35 автомобиль худалдагдаа гэхэ гү, али 300 мянган түхэригэй наймаан хэгдэһэн байна.

С. АЮШЕЕВ.

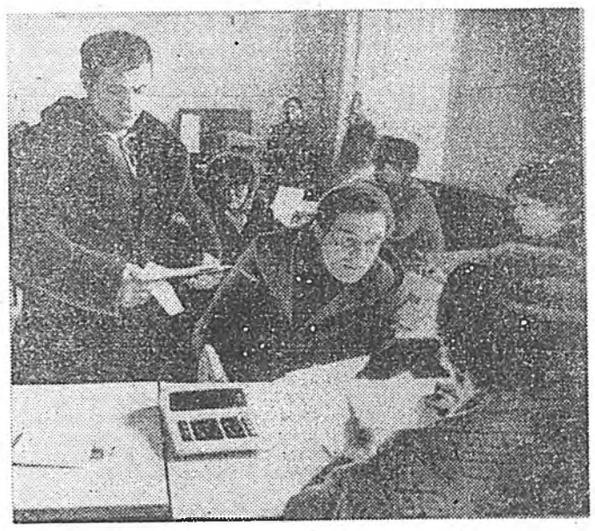

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Выставкын үедэ. 2. Худалдажа абаһан машинынгаа документнүүдые абажа байна.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.

БУРЯАД ДУУНУУД ЗЭДЭЛБЭ

Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрта буряад дуунай үдэшэ һаяхан боложо үнгэрбэ.

Энэ үдэшэ театрай сценэ дээрэһээ ургажа ябаһан бэлигтэй залуу дуушад Г. Багадаев, В. Базарова, С. Дашицыренова, С. Бадмаев, Г. Маланова, С. Борбонов, тиихэдэ Буряадаймнай мэдээжэ дуушад РСФСР-эй арадай артист Д. Дашиев, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Г. Шойдагбаева, Л. Шоболов гэгшэд буряад композиторнуудай зохёоһон дуунуудые ульгам сэбэрээр, ирагуу гоёор гүйсэдхэжэ, харагшадай нэрьемэ халуун альга ташалгаар угтагдаһан байна. Оперо болон баледэй бүлэг хатаршад уян нугархайгаар «Басагадай хатар», буряад арадай ёохор, Е. Самбуева Г. Мергенев гэгшэд «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» баледнээ Адажио гүйсэдхэжэ, харагшадые баясуулса.

Залуу дуушан Солбон Бадмаевай «Бэе бзеэ гамнаял», «Хүнэй хэшэг» гэһэн дуунуудые ирагуу гоёор ханхинуулхадань, харагшад илангаяа халуунаар угтаһан байна. Тиихэдэ Д. Дашиевай «Сурхарбаан», Г. Шойдагбаевагай «Хани нүхэр» гэһэн дуунуудые уян һайхаһаар гүйсэдхэхэдэнь, сугларагшад үни удаан альга ташажа, баяр хүргэһэн байна.

С. ДАМДИНОВ.

БАЙГААЛИ ХАМГААЛГАДА ТУҺАЛНА

Байгаали хамгаалгын, онсолон хэлэбэл, агнуурийн гурим эбдэгшэдтэй тэмсэхэ комсомол-залуушуулай тусхай оперативна бүлэг ВЛКСМ-эй Хорнин райкомой дэргэдэ эмхидхэгдөө. Һаяхан болоһон райкомой бюро дээрэ бүлэгэй совет, тэрэнэй командир һунгагдаһан байна. Мүн 1985 ондо үнгэргэхэ худэлмэриин түсэб эндэ баталагдаа.

Хараалагдаһан графигай ёһоор комсомол-залуушуулай оперативна бүлэг шалгалтын рейднүүдые эмхидхэхэ, байгаали хамгаалха гол удхатай элдэб һоонин конкурснуудые үнгэргэхэ, байгаалидаа өөрөн ёһоор хандаха гэһэн уриатайгаар олонитын дунда ойлгуулламжын, агитационно худэлмэри дэлгэрэнгыгээр ябуулха гэһэн зорилго тэдэнэр урдаа табинхай худэлмэрнеэ эхилбэ.

Э. ДАГБАЕВ.

ҺОНИРХОМООР БАЙБА

Нарин сэмбын комбинадай худэлмэрилэгшэдэй «Ромашка» гэжэ хамтын байрын улаан буланда немец арадай агууехэ композитор Иоганн Себастьян Бахта зорюулагдаһан үдэшэ боложо үнгэрөө. Энэнние Зүүн-Сибириин соёлой институтай студентнэр эмхидхэлэн байна.

Тус институтай багша, хүгжэм шэнжэлэгшэ О. А. Русинова агууехэ композиторай намтар, тэрэнэй ажабайдал, бүтээлэн зохёолнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үзөө. Сугларһан хүбүүд, басагад агууехэ композиторай арадай хүгжэм аялга хүгжөөлгэдэ, тэрэнние шэнжэлэлгэдэ бүхы хүсэ шабалаа үзэлэн, хуушаржа, шэнжэ шанараа алдаһан ёһо гуримуудай урдаһаа эрэлхэгээр бодожо, шэнэ түхэлэй хүгжэмэй хүгжэлтын зам нээлэн тухай лекторэй хөөрөөнһөө мэдэжэ абаа.

Агууехэ композитор тухай номууд, миндаһан дээрэ бүүлгаданан тэрэнэй зохёолнууд, тэндэ эмхидхэгдэһэн выставкээ табигдажа, сугларагшадые һонирхуулаа.

Б. СҮХЭЭ,
ВСГИК-гай 4-дэхи курсын студент.

ТҮРҮҮШЫНХЕЭ ХАРУУЛАГДАХЫНЬ УРДА ТЭЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан мэдээжэ совет уран зохёолшо А. Чаковскийн зохёолоор «Победа» гэжэ кинофильмын табигдажа байһан түхай хэблэлдэ бэшэгдэһэн байха.

Партийн Улаан-Удын горкомой Ехэ зал соо тус кинофильмын харалга һаяхан болобо. Фильм харалгада Улаан-Үдэ городой партийна, профсоюзна болон комсомолой организациннуудай худэлмэрилэгшэд, эдэбхитэй ургидаһан байна.

СССР-эй Госкиногой шиидхэбэрсэр союзна ба автономито республикануудай нинслэл хотонуудта, областной ба районно түбүүдта, худөөгэй һуурин тосхонуудта хоёр сериэй «Победа» гэжэ кинофильмын бүхэсоюзна премьерэ апрелийн 19-һөө бүхы орон доторнай эхилхэ юм.

Фильм харалгын урда КПСС-эй Улаан-Удын горкомой секретарь Г. Д. Басаев сугларагшадта хандажа үгэ хэлэхэдээ, апрелийн 19-һөө майн 1 болотор хотымнай «Прогресс» болон «Дружба» кинотеатрнуудта үнгэрэгдэхэ бүхэсоюзна премьерэдэ предприятиннуудай, эмхи зүргааануудай болон һургуулиннуудай коллективээрээ ерэжэ харалга, тэрэнние зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхэ шухала гэжэ хэлэһэн байна. Тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудые урижа, фильм харалгын урда тээ уулзалганууд эмхидхэгдэхэ.

Манай корр.

БАЙГААЛИ ЭДЭЭ ЭДЭЭЛЭЭ

Байгаалиин эдэ эдээлэй ажалай ажабайдалтай, ажалаа сэдьхэлтэй, ажалаа ёсотойгоор гүйцэтгэдэг, ажалдаа ямар ч ажалтай, ямар ч ажалтай, ямар ч ажалтай,